

Az orvosi munkaköri és egészségi alkalmassági vizsgálatok szakmai nehézségei

Dr. Nagy Sarolta

NNK Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály

Foglalkozás-egészségügyi Fórum, Budapest, 2019.09.11.

Szakmai/munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok során figyelembe veendő, a munkaképességet is befolyásoló tényezők – munkakörnyezet 1.

- Az ellátandó munkakör, munkakörnyezet kockázatai – **kockázatértékelés** (*nem azonos az A,B,C,D nemzetgazdasági ágazatok szerinti kategóriákkal*) – kézi anyagmozgatás, testhelyzet, zaj, vibráció, klíma, vegyi anyagok, allergének, fertőzésveszély, balesetveszély.

- Munkahelyi kockázatok:

- Fizikai
- Fiziológiai
- Mentális
- Pszichés
- Kémiai
- Biológiai
- Pszichoszociális
- Ergonómiai
- Fizikai

Együttes hatás

Kockázatalapú cselekvés, szakmai/munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálat.

Foglalkozás-egészségügyi Fórum, Budapest, 2019.09.11.

Szakmai/munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok során figyelembe veendő, a munkaképességet is befolyásoló tényezők – munkakörnyezet 2.

- **Munkaanamnézis** – korábbi munkavégzések során milyen kockázatoknak volt ki téve – zaj, rákkeltők, vibráció.
- Az ellátandó **munkakör/munkatevékenység követelményei**, a munkakörhöz szükséges képességek – fizikai munka, látás, hallás, váltóműszak, egyensúly, pontos kézmozgás, tartós figyelem, monotonia tűrés, gyakori váltás, idő/teljesítmény kényszer.

Szakmai/munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok során figyelembe veendő, a munkaképességet is befolyásoló tényezők - egyén

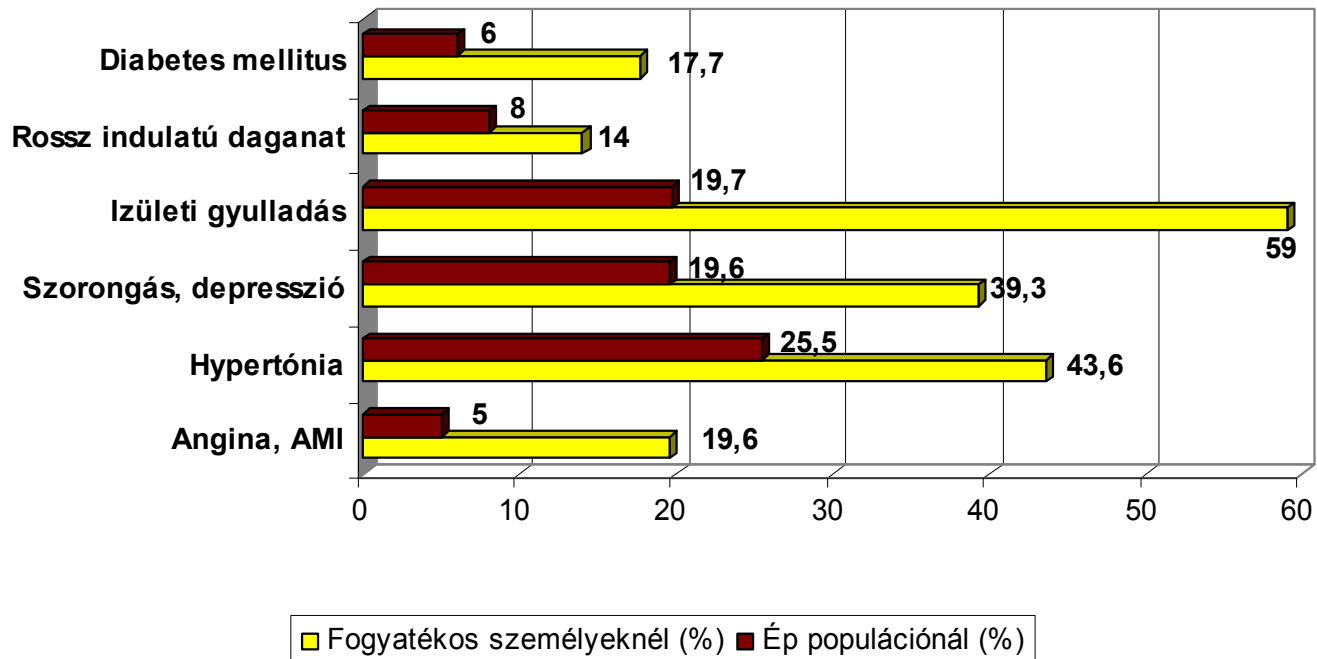
- **Egészségi állapot** – krónikus betegségek, elváltozások, aktuális egészségi állapot – szív-érrendszeri elv., DM, mozgás-szervi elv., Légzőszervi elv., Pszichiátriai betegségek.
 - Szedett gyógyszerek, kezelések
- **Képességek, készségek**
 - fizikai képességek (fizikai terhelhetőség, kézi anyagmozgatás, mozgásszervek funkciója, mozgás koordináció,)
 - kognitív képességek (látás, színlátás, hallás, egyensúlyérzés, tapintás, szaglás)
 - személyes kompetenciák (stressz tűrés, monotónia tűrés)társas kompetenciák (együttműködés, kommunikáció)
- Használt **segédeszközök** – szemüveg, hallókészülék, mozgást segítő eszközök.

Kockázatalapú cselekvés, szakmai/munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálat.

WHO jelentés a fogyatékos személyekről 2011

http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf

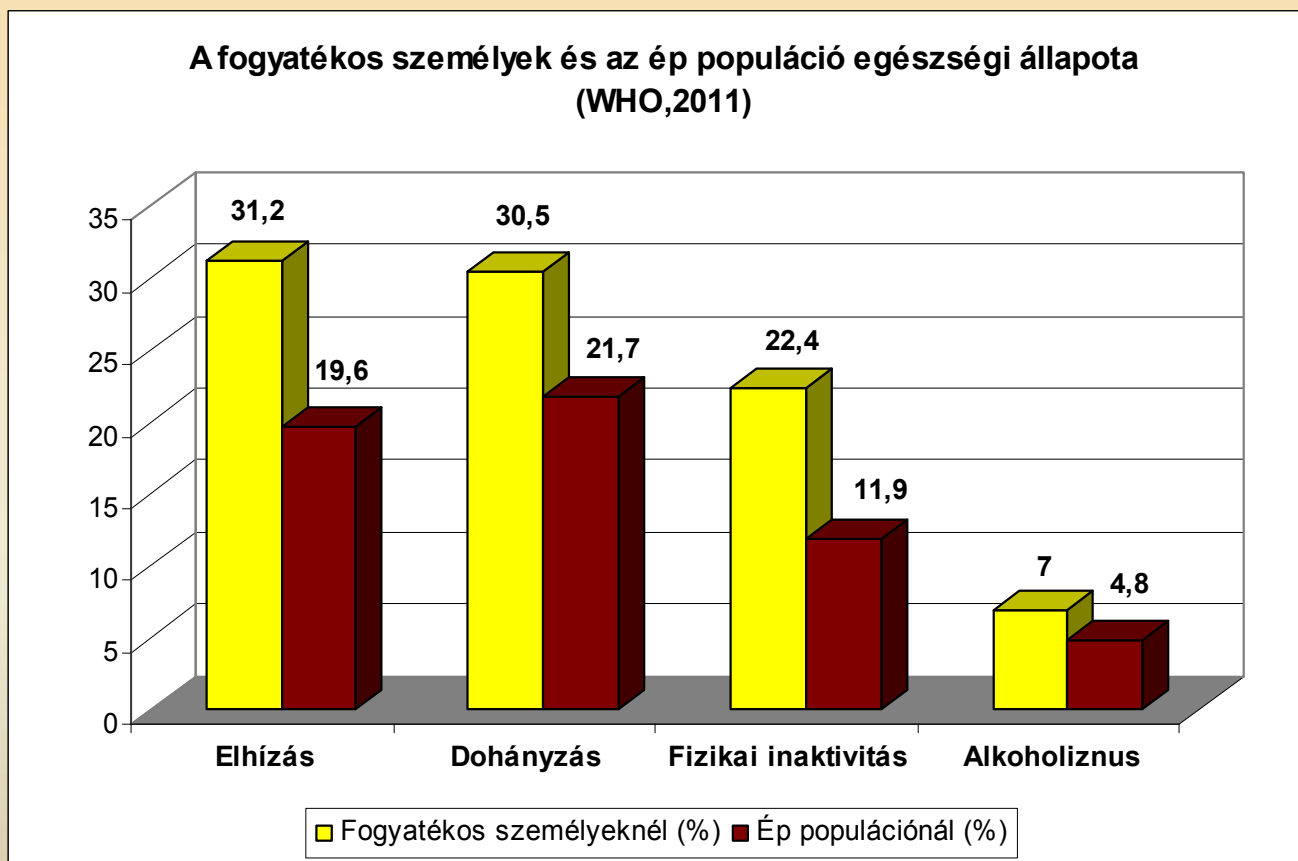
**A fogyatékos személyek és az ép populáció egészségi állapota
(WHO,2011)**

Foglalkozás-egészségügyi Fórum, Budapest, 2019.09.11.

WHO jelentés a fogyatékos személyekről 2011

http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf

Foglalkozás-egészségügyi Fórum, Budapest, 2019.09.11.

Alkalmassági vizsgálati protokoll 1.

- **Gyakoriság** – 33/1998. (VI.24.)NM. r. 15.§. (1) **A munkáltatónak írásban** kell meghatároznia:
 - a)* a munkaköri alkalmassági **vizsgálatok rendjét**, valamint a vizsgálatokkal kapcsolatos feladatait, beleértve az időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálatok **irányát és gyakoriságát** is, figyelemmel a 3. számú mellékletben (Fizikai, kémiai kóroki tényezők, amelyek expozíciója időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálatot tesz szükségessé) foglaltakra is
 - b)* azokat a munkaköröket, amelyekben az e rendelet 8. számú melléklete (A sérülékeny csoportok egészségét potenciálisan károsító, tiltást igénylő megterhelések) szerinti megterhelések miatt a 10. § szerinti személyek (sérülékeny csoport) nem foglalkoztathatók.
- (2) A **szabályozás kidolgozásához foglalkozás-egészségügyi orvos** véleményét ki kell kérni.
- Alkalmassági vizsgálat **helyszíne** – a 60/2003. (X.20.) ESZCSM r. szerinti **minimum feltételeknek megfelelő rendelőben**, nem parkolóban, raktárban, öltözőben.

Alkalmassági vizsgálati protokoll 2.

Orvosi vizsgálat

- Anamnézis (kórelőzmény, életmód)
 - elegendő idő,
 - orvos-asszisztens
 - Munkaanamnézis
 - Vizsgálat – fizikális, műszeres
 - **Szakorvosi vélemények**
 - házi orvossal kapcsolat felvétel
 - OMFI – konzultáció, II. fok
 - Véleményezés
 - **Szakmai szempontok**, nem a munkáltató kívánsága
 - Szükségesetén **kontroll**, akár 1-2 havonta
 - Kiegészítő vizsgálatok
 - pl. **tüdőszűrő vizsgálat**
- 33/1998. (VI.24.) NM. r.** 1. számú melléklet a járványügyi érdekből kiemelt munkakörökről, tevékenységekről, „Egészségügyi Nyilatkozat és vizsgálati adatok”
- személyi higiénés vizsgálat** – nem szervezett munkavégzés (vállalkozó, munkát végző személy)
- munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálat** – szervezett munkavégzés (1993. évi XCIII. tv. a munkavédelemről 87. §.) Foglalkozás-egészségügyi Fórum, Budapest, 2019.09.11.

Alkalmassági vizsgálati protokoll 3.

18/1998. (VI.3.) NM.r.

19. § (1) A tbc-baktériummal fertőzött gümőkóros betegek felkutatása, illetve a további fertőzés veszélyének elhárítása céljából az alábbi rizikócsoporthoz tartozó személyek **évente egy alkalommal tüdőszűrő vizsgálaton** kötelesek részt venni:

- a) a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 4. § (3) bekezdése szerinti **hajléktalanok**;
- b) az Sztv. szerinti **hajléktalanok** nappali melegedőjének és éjjeli **menedékhelyének dolgozói**;
- c) az **utcai szociális munkát** végzők;
- d) a **népkonyha** formájában nyújtott étkeztetésben foglalkoztatottak;
- e) a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény alapján tevékenykedő személyek, ha hetente legalább összesen 16 órát hajléktalanokkal foglalkoznak;
- f) a büntetés-végrehajtási intézetek **fogvatartottakkal közvetlenül** foglalkozó dolgozói;
- g) a **befogadó állomások** és a **közösségi szállások** dolgozói;
- h) a **rendőrségi fogdák** és őrzött szállások dolgozói;
- i) az egészségügyi intézmények **patológiai** és **sürgősségi osztályainak** egészségügyi dolgozói;
- j) az egészségügyi szolgáltatók **mikrobiológiai laboratóriumainak** egészségügyi dolgozói;
- k) az egészségügyi intézmények **tüdőgyógyászati járó- és fekvőbeteg-szakellátást** végző szervezeti egységeinek egészségügyi dolgozói.
- (2) A büntetés-végrehajtási intézetek **fogvatartottjainál** a befogadás napjától számított **15 napon belül**, valamint a befogadás napjától számítva **évente egyszer** tüdőszűrő vizsgálatot kell végezni.

Alkalmassági vizsgálati protokoll 4.

18/1998. (VI.3.) NM.r. 19. §. folyt.

- (3) Az (1) bekezdésben foglalt kötelezettség **teljesítettnek minősül**, ha a szűrővizsgálatra kötelezett személy
 - a) a tárgyévben tüdőgondozó intézetben **gyógykezelés alatt állt**, vagy
 - b) az 1. számú melléklet Tuberculosis című részében foglaltak szerint kontaktszemélyként **szűrővizsgálatban részesült**.
- (4) Az (1) és a (2) bekezdés szerinti kötelezettségek teljesítése, valamint a (3) bekezdés a) pontja szerinti gyógykezelés az 1. számú melléklet Tuberculosis című részében foglalt kötelezettségek teljesítése alól nem mentesít.
- (5) A vizsgálatot **mellkasröntgen szűrési módszerrel** kell elvégezni a szűrőállomások ellátási területéhez tartozó szűrővizsgálatra kötelezettek körében. Szükség esetén a szűrővizsgálatokat az egészségügyi hatóság által kijelölt egészségügyi szolgáltató, illetve a mozgó szűrővizsgálati egység végzi el.
- (6) Amennyiben valamely egészségügyi szolgáltató az általa ellátott betegnél tbc-fertőzést állapít meg, 48 órán belül értesíti az érintett lakóhelye szerint illetékes tüdőgondozót. A tüdőgondozó az összesített adatokat – a személyazonosító adatok nélkül – havonta jelenti a járási hivatalnak.
- (7) A tbc-s betegekkel kapcsolatos részletes intézkedéseket az 1. számú melléklet tartalmazza.
- (8) A kontaktszemélyeknek az 1. számú melléklet Tuberculosis című részében előírt szűrését az érintett területet ellátó tüdőgondozó intézet vezetőjének kezdeményezése alapján a járási hivatal rendeli el, amennyiben az érintett kontaktszemély a tüdőgondozó intézet felhívására a szűrővizsgálaton nem jelenik meg.
- (9) A (8) bekezdés szerint a járási hivatal által szűrővizsgálatra kötelezetteket a vizsgálat helyéről és idejéről értesíteni kell. Amennyiben az érintett **ismételt értesítés ellenére sem jelenik meg** a vizsgálaton, a tüdőgondozó vezetője értesíti a **járási hivatalt**.
- (10) A jegyző a tüdőszűrő-vizsgálat elvégzésével kapcsolatos ügyviteli és technikai feladatok ellátásának megszervezéséről a járási hivatal megkeresésére gondoskodik.

Pszichiátriai kórképek, mint kizáró/korlátozó tényezők - jogszabályokban

40/2004. (IV.26.) ESZCSM rendelet az **egészségügyi tevékenység végzéséhez** szükséges egészségi alkalmasság vizsgálatáról és minősítéséről.

Melléklet a 40/2004. (IV. 26.) ESZCSM rendelethez

Az egészségügyi tevékenységre való alkalmasságot kizáró korlátozások

- *1. Valamennyi egészségügyi tevékenységet kizáró kórképek*
- 1. Keresőképtelenséget eredményező fertőző betegség
- 2. Esméletvesztéssel járó, gyógyszerrel biztonságosan nem karbantartható állapotok
- 3. Gyógyszerrel nem karbantartott vagy nem befolyásolható krónikus megbetegedés, amely az egészségügyi tevékenység szakszerű ellátását veszélyeztetheti
- 4. Pszichiátriai betegségek közül a gyógyszerrel megnyugtatóan nem befolyásolható pszichózisok és személyiségzavarok súlyos formái; illetve a belátási képességet érintő megbetegedések, ideértve a szenvedélybetegségeket is.
- 5. Súlyos és nem korrigálható
- –³ látásromlás, kivéve a külön jogszabály szerinti masszőr szakképesítéssel rendelkezőket, amennyiben a szakképesítésüknek megfelelő tevékenységet végeznek,
- – hallásromlás,
- – mozgáskorlátozottság (mozgásképtelenség)

Pszichiátriai kórképek, mint kizáró/korlátozó tényezők - jogszabályokban

22/1991. (XI.15.) NM rendelet a **kézilőfegyverek, lőszeres, gáz- és riasztófegyverek** megszerzésének és tartásának egészségi alkalmassági feltételeiről és vizsgálatáról.

1. számú melléklet, a 22/1991. (XI. 15.) NM rendelethez⁵²

I.-Lőfegyver megszerzését és tartását, illetve az elöltöltő fegyver vadászati célú használatát külön mérlegelés nélkül kizáró egészségi okok:

- 1. Esméletvesztéssel, illetve agyi oxigénhiánnyal járó kórkép (bel- és ideggyógyászat).
- 2. Veleszületett, vagy szerzett mentális károsodás.
- 3. Alkoholizmus, narkománia.
- 4. Személyiségzavarok.
- 5. Elmebetegség bármely formája.

Pszichiátriai kórképek, mint kizáró/korlátozó tényezők - jogszabályokban

13/1992. (VI.26.) NM rendelet a **közúti járművezetők** egészségi alkalmasságának megállapításáról.

1. melléklet a 13/1992. (VI. 26.) NM rendelethez

- 7. MENTÁLIS RENDELLENESÉGEK
- 7.1. Az 1. alkalmassági csoportra vonatkozó előírások
- Egészségi alkalmasság csak pszichiáter szakorvosi vélemény ismeretében állapítható meg azon kérelmező esetében, akinél fennáll a következő rendellenességek valamelyike:
 - a) súlyos elmezavar,
 - b) jelentős fokú gyengeelméjűség,
 - c) a korrall járó, súlyos viselkedési probléma vagy
 - d) az ítézőképességet, viselkedést vagy alkalmazkodóképességet súlyosan gyengítő személyiségzavar.
- 7.2. A 2. alkalmassági csoportra vonatkozó előírások
- A vizsgálatot végzőnek mérlegelnie kell azokat az 1. alkalmassági csoport esetében felmerülőknél túli járulékos kockázatokat és veszélyeket, amelyek erre a csoportra vonatkozó meghatározás által érintett járművek vezetésével járnak.
- 8. ALKOHOLFOGYASZTÁS
- 8.1. Az 1. alkalmassági csoportra vonatkozó előírások
- 8.1.1. Egészségi alkalmatlanságot kell megállapítani, ha a kérelmező alkoholfüggőségben szenved, vagy nem képes tartózkodni az egyidejű alkoholfogyasztástól és vezetésétől.
- 8.1.2. Azon kérelmező számára, aki korábban diagnosztizáltan alkoholfüggőségben szenvedett, egészségi alkalmasság addiktológus vagy pszichiáter szakorvosi vélemény ismeretében állapítható meg.
- 8.2. A 2. alkalmassági csoportra vonatkozó előírások
- 8.2.1. A vizsgálatot végzőnek mérlegelnie kell azokat az 1. alkalmassági csoport esetében felmerülőknél túli járulékos kockázatokat és veszélyeket, amelyek erre a csoportra vonatkozó meghatározás által érintett járművek vezetésével járnak.

Pszichiátriai kórképek, mint kizáró/korlátozó tényezők - jogszabályokban

78/1999. (XII.29.) EüM-BM együttes rendelet a **közterület-felügyelők** egészségi, fizikai és pszichikai alkalmassági követelményeiről.

7. § (1) A felügyelőként való alkalmazást kizáró egészségi okok:

- *a)* eszméletvesztéssel, illetve agyi oxigénhiánnyal járó kórképek (bel- és ideggyógyászati),
- *b)* veleszületett, vagy szerzett mentális károsodás,
- *c)* alkoholizmus, narkománia,
- *d)* személyiségzavarok,
- *e)* elmebetegség bármely formája,
- *f)* beszéd útján történő kommunikáció nehezített volta,
- *g)* a látást korlátozó betegség vagy maradványtünet,
- *h)* egyensúlyzavarral járó kórképek,
- *i)* a passzív és aktív mozgásrendszert gátló veleszületett vagy szerzett rendellenességek,
- *j)* a szív és keringés azon betegségei, amelyben akut szívelégtelenség hirtelen bármikor felléphet,
- *k)* olyan légzőrendszeri megbetegedés, amely a szabadban végzett munkát ellenjavallja,
- *l)* immunhiányos állapotok.

(2) A felügyelőként való alkalmazást kizáró pszichés okok:

- *a)* személyiségzavarok (depresszió és paranoia),
- *b)* agresszivitás,
- *c)* rossz stressztűrő képesség,
- *d)* súlyos neurózis.

KÖSZÖNÖM MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET

Elérhetőségeink:

omfi.titkarsag@nnk.gov.hu

nagy.sarolta@nnk.gov.hu

Foglalkozás-egészségügyi Fórum, Budapest, 2019.09.11.